

Projekt

z dnia 3 lutego 2021 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY CZERWONAK**

z dnia 2021 r.

w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czerwonak na lata 2021- 2024

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 i 1378) i art. 10 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czerwonak na lata 2021- 2024, stanowiący załącznik nr 1 do uchwały.

§ 2. Uchwala się Harmonogram realizacji zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czerwonak na 2021 rok, stanowiący załącznik nr 2 do uchwały.

§ 3. Uchwala się Plan finansowy budżetu na realizację zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czerwonak na 2021 rok, stanowiący załącznik nr 3 do uchwały.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czerwonak.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2021 roku.

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr
Rady Gminy Czerwonak
z dnia 2021 r.

**Gminny Program
Przeciwdziałania Narkomanii
w Gminie Czerwonak**

na lata 2021 - 2024

Spis treści

	Str.
Wprowadzenie	3
I. Diagnoza problemu	4
II. Diagnoza sytuacji lokalnej w zakresie problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych przez mieszkańców Gminy Czerwonak	5
III. Dane do diagnozy pozyskane od podmiotów realizujących w Gminie Czerwonak zadania w zakresie problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych	14
IV. Cele Programu	16
V. Zasady i źródła finansowania Programu	17
VI. Zakończenie	17
VII. Materiały źródłowe	17

Wprowadzenie

Zjawisko nadużywania środków psychoaktywnych i uzależnienia od nich stało się w drugiej połowie XX wieku problemem społecznym. Narkomania stała się stopniowo problemem medycznym, społecznym i kulturowym. Dziś spostrzegana jest jako jednostka chorobowa o złożonym charakterze. W narkomanii, w odróżnieniu od choroby alkoholowej, oprócz uzależnienia fizycznego oraz psychicznego, występuje także uzależnienie społeczne. Problem używania narkotyków jest dodatkowo złożony pod względem prawnym, gdyż są one nielegalne. Używanie narkotyków jest nielegalne i często ukrywane, trudno jest zatem ocenić rozmiar występowania tego zjawiska oraz związanych z nim niekorzystnych konsekwencji zdrowotnych. Najpełniejsze informacje dotyczące ilości osób uzależnionych od narkotyków posiadają instytucje zajmujące się problemem narkomanii. Bardzo trudna jest ocena rzeczywistego zasięgu zjawiska używania narkotyków przez młodzież. Zwiększyła się podaż i różnorodność narkotyków na nielegalnym rynku, a tym samym ich dostępność. Zmieniły się zarówno wzory używania, jak i rodzaj najczęściej używanych substancji. Narkotyki stały się elementem towarzyszącym zabawom młodzieży, czy wspomagającym młodych ludzi w nauce. Aby zmniejszyć rozpowszechnienie używania środków odurzających, substancji psychotropowych i innych środków zastępczych wśród młodych ludzi, konieczne jest wdrożenie działań ukierunkowanych na wzmacnianie systemu wartości młodzieży i rodzin, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych chroniących przed używaniem narkotyków. Konieczne są także kompleksowe działania profilaktyczne obejmujące całe rodziny. Zintegrowane działania muszą być adresowane zarówno do dzieci, młodzieży, jak i do rodziców oraz nauczycieli. Profilaktyka, jako oferta wzbogacająca wychowanie oraz edukację dzieci i młodzieży, wymaga podjęcia działań ukierunkowanych nie tylko na zapobieganie szkodom, ale przede wszystkim na promowanie zdrowia rozumianego całościowo, obejmującego wymiary: fizyczny, psychiczny, społeczny, duchowy i publiczny. Najważniejszym elementem procesu przeciwdziałania narkomanii jest profilaktyka prowadzona w środowisku lokalnym.

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czerwonak na lata 2021 – 2024, został opracowany zgodnie z Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Zgodnie z jej zapisem (art. 10, ust. 1 i 3) przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy obejmujących: zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem; udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej; prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych; wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii; pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Zadania określone w Programie są zgodne z Narodowym Programem Zdrowia na lata 2016-2020. Dokument ten wskazuje na zadania zawarte w celu operacyjnym 2: „Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii”, dotyczące w szczególności działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych oraz rozwoju kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii.

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czerwonak na lata 2021 – 2024 wpisuje się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2015-2020. Ponadto stanowi kontynuację działań przyjętego Uchwałą Nr 407/XLVII/2018 Rady Gminy Czerwonak z dnia 18 stycznia 2018 r. Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czerwonak na lata 2018-2020. Za podstawowy cel uznano

przeciwdziałanie podejmowaniu zachowań ryzykownych przez mieszkańców gminy. Działania podejmowane w Programie nakierowane są na podwyższenie granicy wieku podejmowania tych zachowań, a w następstwie ograniczenie liczby osób zażywających środki psychoaktywne.

I. Diagnoza problemu

Wiosną 2019 roku w ramach międzynarodowego projektu: „European School Survey Project on Alcohol and Drugs” (ESPAD) zrealizowano audytoryjne badania ankietowe na próbie reprezentatywnej uczniów klas trzecich szkół gimnazjalnych (wiek 15-16 lat) oraz klas drugich szkół ponadgimnazjalnych (wiek 17-18 lat) naszego kraju. Badania ESPAD podjęto w 1995 roku z inicjatywy Co-operation Group to Combat Drug Abuse and Illicit Trafficking in Drugs (Pompidou Group) działającej przy Radzie Europy.

Celem badania był przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych, ale także ocena czynników wpływających na rozpowszechnienie, ułożonych zarówno po stronie popytu na substancje, jak i ich podaży. Napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 80,0% uczniów z młodszej grupy i 92,8% uczniów z starszej grupy.

Wyniki badania wskazują na znacznie niższy poziom rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych, niż legalnych, zwłaszcza alkoholu i tytoniu. Większość badanych nigdy po substancje nielegalne nie sięgała. Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia większość stanowią osoby, które co najwyżej eksperymentowały z marihuaną lub haszyszem. Chociaż raz w ciągu całego życia używało tych substancji 21,4% młodszych uczniów i 37,0% starszych uczniów. Na drugim miejscu pod względem rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych wśród uczniów gimnazjów jest amfetamina (4,2%), a wśród uczniów szkół wyższego poziomu - ecstasy (5,1%). Aktualne, okazjonalne używanie substancji nielegalnych, czego wskaźnikiem jest używanie w czasie ostatnich 12 miesięcy, także stawia marihuanę lub haszysz (przetwory konopi) na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia. W klasach trzecich gimnazjów używało tych środków ponad 16,7% uczniów, w klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych - 29,6%. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem 9,0% uczniów klas trzecich gimnazjów i 15,1% uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych używało marihuany lub haszyszu. Zarówno eksperymentowanie z substancjami nielegalnymi, jak ich okazjonalne używanie jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt. Do problemowych użytkowników marihuany lub haszyszu zidentyfikowanych przy pomocy testu przesiewowego zaliczono 5,2% gimnazjalistów oraz 6,7% uczniów ze starszej kohorty. Rozpowszechnienie używania nowych substancji psychoaktywnych, czyli tzw. „dopalaczy” było niższe niż przetworów konopi. Wśród gimnazjalistów 5,2%, a wśród starszych uczniów 5,3% używało kiedykolwiek tych substancji. Odsetek gimnazjalistów, którzy sięgali po „dopalacze” w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem wyniósł 2,5%. W starszej grupie takich uczniów było 2,2%. Używanie nowych substancji psychoaktywnych jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt. Uwagę zwraca wysoki poziom dostępności napojów alkoholowych przejawiający się w ocenach respondentów. Na tym tle dostępność substancji nielegalnych jest oceniana niżej. Spośród substancji nielegalnych najwyżej oceniana była dostępność przetworów konopi. Badani narażeni są przede wszystkim na oferty napojów alkoholowych, spośród substancji nielegalnych uczniom najczęściej proponowane są przetwory konopi oraz alkohol produkowany nielegalnie domowym sposobem. Większość młodzieży jest dobrze zorientowana w zakresie ryzyka szkód zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych. O stopniu ryzyka, według ocen respondentów, decyduje bardziej nasilenie używania, niż rodzaj substancji. Oczekiwania wobec alkoholu oraz marihuany i haszyszu formułowane przez młodzież szkolną odwołują się w większym stopniu do pozytywnych konsekwencji niż ewentualnych szkód. Wskaźniki używania przetworów konopi dopiero w 2019 roku przełamały

wcześniejszy trend wzrostowy. Inne wskaźniki problemu marihuany i haszyszu, takie jak dostępność tych substancji, czy zasięg używania ich w otoczeniu badanych wykazują podobne tendencje jak rozpowszechnienie używania. Potwierdza to tezę o zahamowaniu trendu wzrostowego problemu przetworów konopi wśród młodzieży szkolnej. Rozpowszechnienie używania „dopalaczy” wykazuje od 2011 r. trend spadkowy. Podobnie zmniejszają się odsetki respondentów otrzymujących propozycje zakupu, otrzymania, bądź użycia tych substancji, a także wysoko oceniających ich dostępność. Warto dodać, iż rosną frakcje respondentów przypisujących duże ryzyko nawet eksperymentowaniu z „dopalaczami”.

Jak pokazały wyniki dotychczasowych badań ogólnopolskich, picie alkoholu przez młodzież stało się niemal statystyczną normą. Używanie substancji nielegalnych stawało się coraz bardziej widocznym problemem. Pod względem rozpowszechnienia używania leków uspokajających i nasennych bez przepisu lekarza polskie piętnasto-szesnastolatki plasują się na pierwszym miejscu w Europie. Wszystkie te napawające niepokojem zjawiska podlegają dynamice, stąd potrzeba monitorowania. Istotną cechą problemu używania substancji psychoaktywnych przez młodzież jest ich nierównomierna dystrybucja na terenie kraju. Generalnie problem ten bardziej rozpowszechniony jest w wielkich miastach. Na zróżnicowania związane ze stopniem urbanizacji nakładają się zróżnicowania regionalne. Zarówno ogólna strategia zapobiegawcza, jak konkretne działania profilaktyczne podejmowane zarówno w skali kraju, jak i na poziomie regionalnym i lokalnym wymagają wiedzy o rozmiarach i trendach w rozwoju zjawiska, stąd potrzeba podejmowania także badań w skali lokalnej i regionalnej. (Źródło: J. Sierosławski, *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 roku*, Warszawa 2020).

II. Diagnoza sytuacji lokalnej w zakresie problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych przez mieszkańców Gminy Czerwonak

Gmina Czerwonak jest jedną z 17 gmin wchodzących w skład powiatu poznańskiego. Jej powierzchnia wynosi 82,2 km², co stanowi 4,33% powierzchni powiatu. Strukturę terytorialną gminy Czerwonak tworzy 17 wsi: Annowo, Bolechowo, Bolechowo-Osiedle, Bolechówko, Czerwonak, Dębogóra, Kicin, Kliny, Koziegłowy, Ludwikowo, Mielno, Miękowo, Owińska, Potasze, Promnice, Szlachęcin i Trzaskowo.

Gmina Czerwonak w liczbach:

obszar:	82,2 km ²	
liczba mieszkańców:	26 555 osób	(stan na 31.12.2020 r.)
średnia gęstość zaludnienia:	323 osób/km ²	
liczba wsi:	17	
liczba sołectw:	11	
liczba osiedli:	3	

Źródło: Urząd Gminy Czerwonak

W 2020 roku na zlecenie Urzędu Gminy Czerwonak, Centrum Rozwoju Edukacji i Kompetencji INWESIS Polska z siedzibą w Myślenicach przeprowadziło badania pn. „Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych”. Celem przeprowadzonych badań było zdiagnozowanie skali lokalnych zagrożeń społecznych na terenie Gminy Czerwonak. Badania ankietowe miały na celu analizę wybranych problemów społecznych m.in. problemu związanego z substancjami psychoaktywnymi w tym ich dostępności, znajomości osób zażywających (narkotyki i dopalacze), częstotliwości zażywania, znajomości konsekwencji zdrowotnych i prawnych z tytułu ich posiadania.

Badania ankietowe przeprowadzono w październiku i listopadzie 2020 roku w kilku grupach respondentów: dorośli mieszkańcy gminy, uczniowie szkół, sprzedawcy napojów alkoholowych, rodzice uczniów, nauczyciele, pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej. Do przeprowadzenia badań wśród dorosłych mieszkańców i sprzedawców z punktów sprzedaży napojów alkoholowych wykorzystano metodę PAPI (ankieta papierowa), natomiast w przypadku uczniów, rodziców uczniów, nauczycieli oraz pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej najbardziej dogodną metodą była metoda w formie aplikacji internetowej.

W badaniu wzięło udział łącznie 682 osób dorosłych (w tym 192 mieszkańców, 400 rodziców, 66 nauczycieli, 4 pracowników GOPS) zróżnicowanych pod względem zmiennych takich jak płeć, wiek, wykształcenie oraz łącznie 573 uczniów szkół z terenu Gminy Czerwonak, w tym 170 uczniów klas V i VI szkół podstawowych, 259 uczniów klas VII i VIII szkół podstawowych oraz 144 uczniów szkół ponadpodstawowych (101 uczniów w przedziale wiekowym 15-16 lat oraz 43 uczniów w wieku 17 i 18 lat).

Poniżej przedstawione zostały wybrane zagadnienia związane z problematyką środków psychoaktywnych

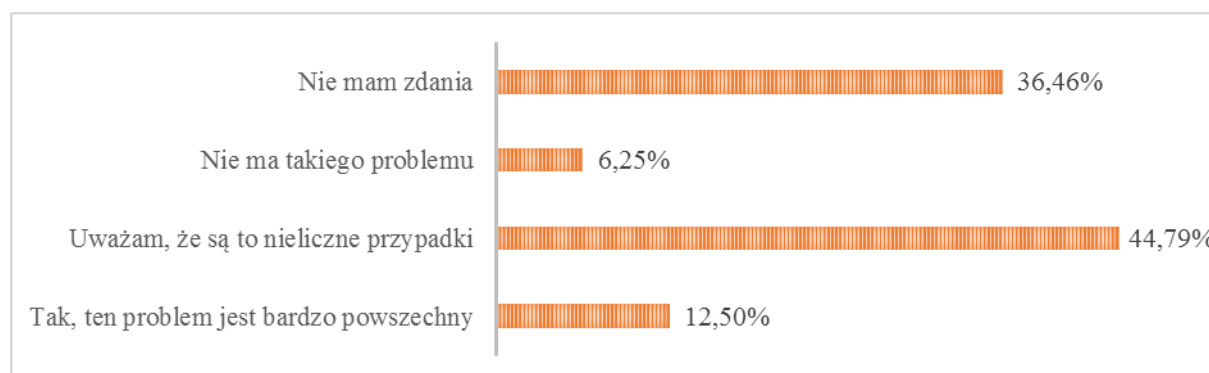
Dorośli mieszkańcy Gminy Czerwonak ocenili ważność różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali problem nadużywania napojów alkoholowych w ich środowisku, którego ważność uznali na poziomie 3,54. Kolejnymi problemami jakie można uznać za występujące na terenie Gminy Czerwonak okazały się: problem nowych substancji psychoaktywnych (dopalaczy) oraz problem narkomanii.

Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie gminy Czerwonak

Problemy społeczne	Ważność problemu
nadużywanie napojów alkoholowych	3,54
narkomania	2,52
wzrost przestępczości	2,35
nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)	2,61
bezrobocie	2,27
ubóstwo	2,35

Dorośli respondenci uznali (44,79%), że problem narkomanii występuje na terenie gminy Czerwonak, lecz są to nieliczne przypadki, 12,50% badanych przyznało, że jest to problem bardzo powszechny, a 6,25% stwierdziło, że problem narkomanii w ogóle nie występuje na terenie gminy. Pozostałe 36,46% nie miało zdania w tym temacie.

Czy w Pana/Pani opinii na terenie gminy występuje problem narkomanii?

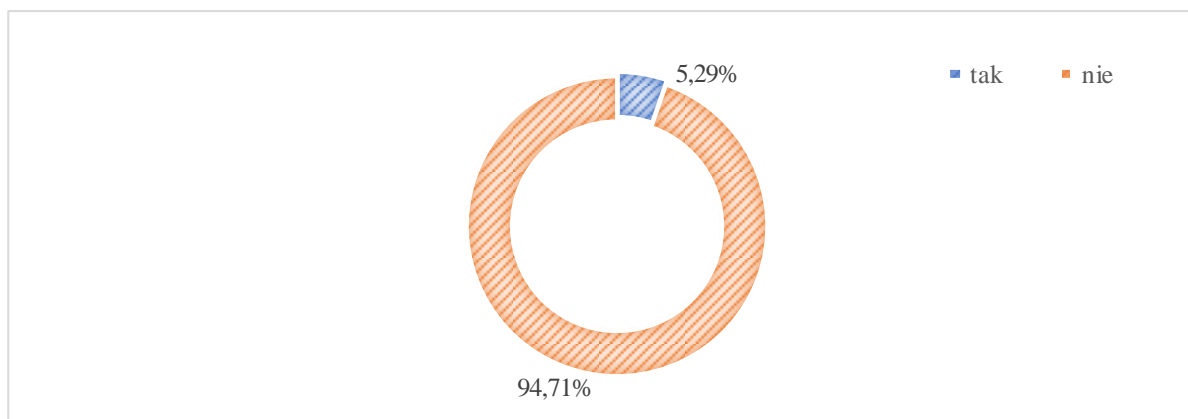

Spośród badanych mieszkańców Gminy Czerwonak, większość tj. 75% nie zna w swoim otoczeniu nikogo, kto zażywałby narkotyki. Natomiast 22,92% respondentów przyznało, że zna do 5 osób, które sięgają po tego typu substancje, a 2,08%, że zna do 10 takich osób.

Z badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczniów klas VII-VIII z terenu Gminy Czerwonak wynika, że prawie wszyscy badani uczniowie nigdy nie mieli kontaktu z narkotykami. Jedna osoba przyznała się do zażywania marihuany i haszyszu podczas wagarów w wyniku czystej ciekawości. Potwierdziła również, iż przebywała pod wpływem narkotyków w szkole oraz potwierdziła, iż rodzice o tym wiedzą.

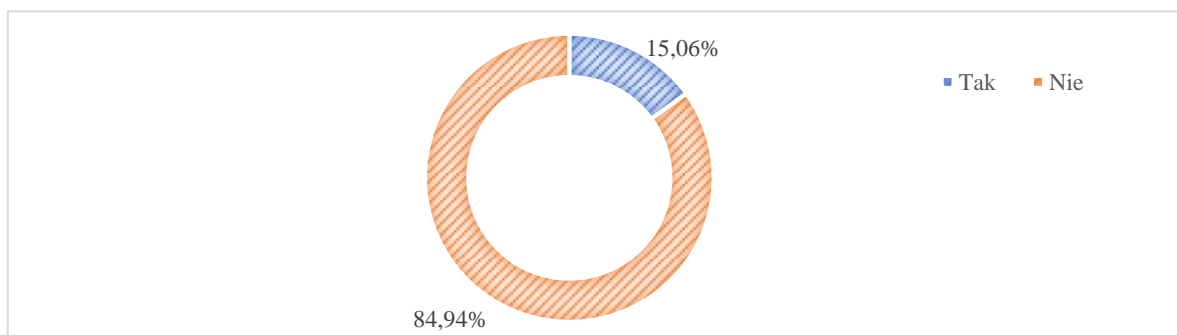
Wśród badanych uczniów klas V i VI szkół podstawowych z terenu Gminy Czerwonak, 5,29% z nich zna w swoim środowisku osoby zażywające narkotyki. Pozostałe 94,71% badanych stwierdziło, że nie zna żadnych osób, które zażywają tego typu substancje. Zapytano również badanych uczniów, czy kiedykolwiek ktoś namawiał ich do zażycia narkotyków. Wszyscy badani uczniowie zaprzeczyli.

Czy znasz osoby w swoim środowisku, które zażywają narkotyki? (dot. uczniów z klas V i VI)

Z badań ankietowych przeprowadzonych na temat problemu narkomanii wśród uczniów klas VI i VII szkół podstawowych z terenu Gminy Czerwonak wynika, że 15,06% uczniów zna w swoim środowisku osoby zażywające narkotyki. Pozostałe 84,94% zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

Czy znasz osoby w swoim środowisku, które zażywają narkotyki? (dot. uczniów z klas VII i VIII)

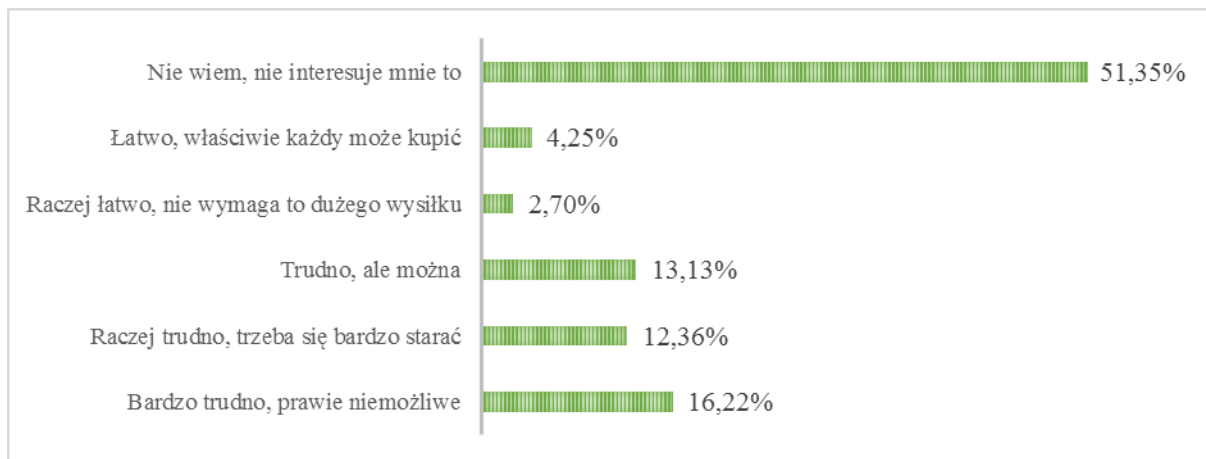

Wśród opinii 16,22% badanych uczniów klas VII i VIII dostęp do narkotyków został określony jako zadanie bardzo trudne, wręcz niemożliwe, 13,13% spośród nich uważa, że zakup narkotyków jest trudny, ale jednak możliwy. 12,36% uczniów uważa, że ich zakup jest raczej trudny i wymagający dużego starania. 2,70% ankietowanych postrzega to jako zadanie raczej łatwe, niewymagające dużego wysiłku, a 4,25% uważa, że są one

łatwo dostępne dla każdego. Pozostałe 51,35% respondentów nie wiedziało jak odpowiedzieć na to pytanie, gdyż się tym nie interesuje.

Zapytano także badanych, czy wiedzą, gdzie i u kogo kupić narkotyki. 10,81% ankietowanych potwierdziło, że wie gdzie można dokonać takiego zakupu, natomiast 89,19% zaprzeczyło.

Czy uważasz, że w Twoim środowisku kupić narkotyki jest? (dot. uczniów z klas VII i VIII)

Badając zjawisko używania dopalaczy uczniowie klas VII i VIII zostali poproszeni o odpowiedź, czy kiedykolwiek mieli z nimi styczność. Prawie wszyscy uczniowie zaprzeczyli, by używali kiedykolwiek dopalaczy. Taką odpowiedź wskazało 98,46% respondentów. Cztery osoby przyznały się do używania dopalaczy w wyniku ciekawości oraz dla towarzystwa, najczęściej podczas pobytu w szkole, a kolejno na wagarach i w domu.

Gdy zapytano ankietowanych, czy znają w swoim środowisku osoby zażywające dopalacze pojawiło się 5,02% odpowiedzi twierdzących. Pozostałe 94,98% przyznało, że nie zna takich osób.

Ponadto 4,63% badanych uczniów zadeklarowało, że posiada wiedzę na temat tego gdzie i od kogo można kupić dopalacze. 29,73% odpowiedziało, że nie zna żadnych miejsc ani osób sprzedających tego typu substancje, natomiast pozostałe 65,64% stwierdziło, że nie wie, gdyż się tym nie interesuje.

Gdy zapytano badanych uczniów w wieku 15 i 16 lat, czy kiedykolwiek używali substancji psychoaktywnych, takich jak narkotyki czy leki, 6,93%, tj. 7 osób odpowiedziało twierdząco. Pozostałe 93,07% tj. 94 osoby zaprzeczyły, by taka sytuacja miała miejsce. Wśród osób zażywających substancje psychoaktywne, 71,43% przyznało, że miało kontakt z marihuaną lub haszyszem. Kilka osób potwierdziło także kontakt z pozostałymi rodzajami narkotyków wskazanymi w ankiecie.

Czy kiedykolwiek zażywałaś/eś podanych substancji psychoaktywnych? (dot. uczniów w wieku 15 i 16 lat)

Czy kiedykolwiek zażywałaś/eś, poniższych substancji psychoaktywnych?	Tak
marihuana lub haszysz	71,43% - 5 osób
substancje wziewne	14,29% - 1 osoba
leki uspokajające i nasenne z przepisu lekarza	14,29% - 1 osoba
leki przeciwbólowe w nadmiernej ilości	0%
amfetamina	14,29% - 1 osoba
metamfetamina	0%

LSD lub inne halucynogeny	0%
crack	0%
kokaina	0%
relewin	0%
heroina	0%
ecstasy	0%
grzyby halucynogenne	0%
GHB	0%
narkotyki wstrzykiwane za pomocą igły i strzykawki	0%
alkohol razem z tabletkami	14,29% - 1 osoba
sterydy anaboliczne	0%
polska heroina (kompot)	14,29% - 1 osoba

Uczniowie w wieku 15 i 16 lat, którzy przyznali się do eksperymentowania z narkotykami odpowiadali również na pytanie ile razy zdarzyło się im użyć poszczególnych substancji psychoaktywnych. Jak wynika z pozyskanych danych, badani najczęściej używali marihuany. Wszyscy badani uczniowie w wieku 15 i 16 lat nigdy nie mieli do czynienia z dopalaczami.

Ile razy zdarzyło Ci się użyć poszczególnych substancji psychoaktywnych? (dot. uczniów w wieku 15 i 16 lat)

Ile razy zdarzyło Ci się użyć poniższych substancji psychoaktywnych?	N= 7
marihuana lub haszysz:	
nie używałam/em	14,29% - 1 osoba
1-2 razy	71,43% - 5 osób
3-5 razy	0%
6- 9 razy	0%
10-19 razy	0%
20-39 razy	14,29% - 1 osoba
amfetamina:	
nie używałam/em	85,71% - 6 osób
3-5 razy	14,29% - 1 osoba

Gdy zapytano badanych uczniów w wieku 17 i 18 lat, czy kiedykolwiek używali substancji psychoaktywnych, takich jak narkotyki czy leki, 11,63%, tj. 5 osób odpowiedziało twierdząco. Pozostałe 88,37% tj. 38 osób zaprzeczyło, by taka sytuacja miała miejsce. Wśród osób zażywających substancje psychoaktywne, 80% przyznało, że miało kontakt z marihuaną lub haszyszem. Kilka osób potwierdziło także kontakt z pozostałymi rodzajami narkotyków wskazanymi w ankiecie.

Czy kiedykolwiek zażywałaś/eś podanych substancji psychoaktywnych? (dot. uczniów w wieku 17 i 18 lat)

Czy kiedykolwiek zażywałaś/eś, poniższych substancji psychoaktywnych?	Tak
marihuana lub haszysz	80% - 4 osoby
substancje wziewne	20% - 1 osoba
leki uspokajające i nasenne z przepisu lekarza	40% - 2 osoby
leki przeciwbólowe w nadmiernej ilości	40% - 2 osoby
amfetamina	0%
metamfetamina	0%
LSD lub inne halucynogeny	0%
crack	0%
kokaina	0%
relewin	0%
heroina	0%
ecstasy	0%
grzyby halucynogenne	0%
GHB	0%
narkotyki wstrzykiwane za pomocą igły i strzykawki	0%
alkohol razem z tabletkami	40% - 2 osoby
sterydy anaboliczne	0%
polska heroina (kompot)	0%

Jeśli chodzi o zażywanie substancji psychoaktywnych w ostatnim czasie, 40% badanych osób, (którzy zadeklarowali swoją bezpośrednią styczność z substancjami psychoaktywnymi takimi jak narkotyki, czy leki) wskazało, że w ciągu 12 miesięcy przed badaniem nie miało kontaktu z żadnymi narkotykami. Pozostali badani potwierdzili używanie różnych narkotyków w ciągu ostatniego roku i najczęściej była to marihuana. Jedna osoba potwierdziła kontakt z marihuaną lub haszyszem, również w ciągu ostatnich 30 dni, co może świadczyć o ich regularnym używaniu.

Czy używałaś/eś poniższych substancji psychoaktywnych w ostatnim czasie? (dot. uczniów w wieku 17 i 18 lat)

Czy używałaś/eś poniższych substancji psychoaktywnych...?	N= 5	
	w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem	w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem
marihuana lub haszysz	60% - 3 osoby	20% - 1 osoba
substancje wziewne	0%	0%
ecstasy	0%	0%
amfetamina	0%	0%
metamfetamina	0%	0%
kokaina	0%	0%
crack	0%	0%
nie używałam/em żadnej z tych substancji	40% - 2 osoby	80% - 4 osoby

Uczniowie w wieku 17 i 18 lat, którzy przyznali się do eksperymentowania z narkotykami odpowiadali również na pytanie ile razy zdarzyło się im użyć poszczególnych substancji psychoaktywnych. Jak wynika z pozyskanych danych, 60% użyło marihuany lub haszyszu od 6 do 9 razy. Wszystkie pozostałe substancje psychoaktywne nie były używane przez uczniów w wieku 17 i 18 lat. Wszyscy badani uczniowie w tym przedziale wiekowym nigdy nie mieli do czynienia z dopalaczami.

Ile razy zdarzyło Ci się użyć poszczególnych substancji psychoaktywnych? (dot. uczniów w wieku 17 i 18 lat)

Ile razy zdarzyło Ci się użyć poniższych substancji psychoaktywnych?	N= 5
marihuana lub haszysz:	
nie używałam/em	0%
1-2 razy	20% - 1 osoba
3-5 razy	20% - 1 osoba
6- 9 razy	60% - 3 osoby

Badając dostępność poszczególnych środków psychoaktywnych na podstawie opinii badanych uczniów w wieku 17 i 18 lat stwierdzono, iż substancjami postrzeganymi jako najbardziej niemożliwe do zdobycia są różnego rodzaju narkotyki. Analizując szczegółowe dane można również wnioskować, iż z reguły badani nie interesują się kupnem narkotyków, gdyż większość z nich miała problem z oceną ich dostępności. Wśród substancji bardzo łatwych do zdobycia zostały wskazane papierosy i piwo, a kolejno wino i wódka.

Jak oceniasz dostępność poszczególnych substancji? (dot. uczniów w wieku 17 i 18 lat)

Jak oceniasz dostępność poszczególnych substancji	Nieosiągalne	Bardzo trudne	Dosyć trudne	Dosyć łatwe	Bardzo łatwe	Nie wiem
papierosy	0%	0%	0%	18,60%	62,79%	18,60%
piwo	2,33%	0%	0%	23,26%	55,81%	18,60%
cydr	2,33%	2,33%	2,33%	18,60%	32,56%	41,86%
alcopop	6,98%	0%	2,33%	4,65%	18,60%	67,44%
wino	2,33%	2,33%	2,33%	20,93%	48,84%	23,26%
wódka	2,33%	0%	6,98%	18,60%	46,51%	25,58%
marihuana lub haszysz	6,98%	9,30%	4,65%	18,60%	11,63%	48,84%
amfetamina	11,63%	11,63%	6,98%	9,30%	0%	60,47%
metamfetamina	11,63%	13,95%	9,30%	0%	0%	65,12%
leki uspokajające lub nasenne	0%	6,98%	9,30%	23,26%	16,28%	44,19%
ecstasy	6,98%	13,95%	2,33%	4,65%	2,33%	69,77%
kokaina	9,30%	20,93%	4,65%	2,33%	0%	62,79%
crack	11,63%	18,60%	2,33%	0%	0%	67,44%
heroina	16,28%	18,60%	2,33%	0%	0%	62,79%
dopalacze	6,98%	13,95%	4,65%	0%	4,65%	69,77%

Z analizy zebranych danych wśród rodziców uczniów z terenu Gminy Czerwonak wynika, że 55% z nich przyznaje, że rzadko rozmawia ze swoimi dziećmi na temat substancji psychoaktywnych. Kolejno 31,75% stwierdziło, że rozmawia często z dziećmi na takie tematy, a 13,25% przyznało, iż nigdy nie podejmuje takich rozmów.

Czy rozmawia Pani/Pan na temat substancji psychoaktywnych ze swoim dzieckiem?

Rodzice zostali także poproszeni o odpowiedź na pytanie jakie działania należy podejmować w celu przeciwdziałania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży. Respondenci na pierwszym miejscu wskazali na organizowanie dla dzieci i rodziców spotkań z pedagogiem, psychologiem, lekarzem. Następnie na organizowanie dla dzieci czasu wolnego tj. kółka zainteresowań, wycieczki, zawody sportowe, festyny. Na kolejnej pozycji znalazło się organizowanie zajęć na wywiadówkach, podczas spotkań rodziców z dyrektorem. Wśród innych propozycji rodziców znalazły się m.in. uświadamianie dzieci w szkole, prezentacje i częste rozmowy np. na lekcji wychowawczej, warsztaty profilaktyczne, filmy o temacie uzależnień i cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży, zwiększenie uwagi rodziców na swoje dzieci, wycieczki do ośrodków uzależnień oraz wolontariat.

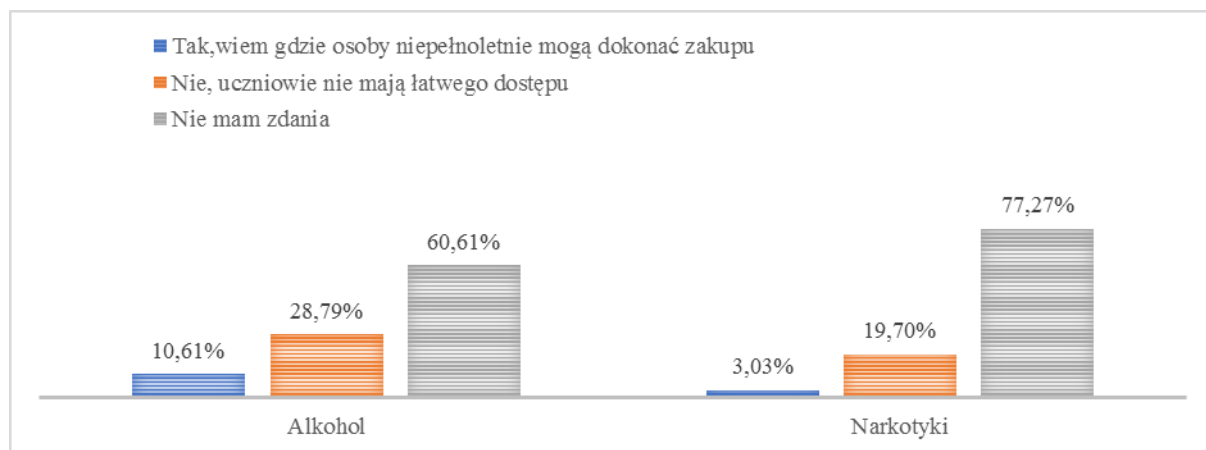
Problem używania środków psychoaktywnych przez uczniów został także poruszony w badaniu ankietowym skierowanym do nauczycieli ze szkół na terenie Gminy Czerwonak. Z odpowiedzi badanych wynika, iż problem jest dość mocno rozpowszechniony, szczególnie w przypadku palenia papierosów oraz spożywania alkoholu.

Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt z wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?

Rodzaj substancji	Alkohol	Papierosy	Narkotyki
Według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	34,85%	18,18%	1,52%
W szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	50,00%	69,70%	46,97%
W naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	15,15%	12,12%	51,52%

Gdy zapytano nauczycieli o dostępność środków psychoaktywnych, większość określiła ją jako trudną lub nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. 10,61% uważa, że uczniowie mają łatwy dostęp do alkoholu, gdyż starsi uczniowie im go kupują. Ponadto 3,03% respondentów stwierdziło, iż uczniowie mają łatwy dostęp do narkotyków, podając jako miejsce ich zakupu Internet.

Czy według Pani/Pana uczniowie mają łatwy dostęp do substancji psychoaktywnych?

Badania zrealizowane w 2020 roku pokazały, iż problem narkomanii w niewielkim stopniu dotyczy Gminy Czerwonak. Młody człowiek, który ma zapewnione poczucie bezpieczeństwa i funkcjonuje w środowisku, w którym czuje się dobrze, jest mniej podatny na kontakt z używkami, chętniej rozmawia o swoich problemach. Istotne jest zatem budowanie pozytywnego klimatu społecznego, który daje młodemu człowiekowi możliwość rozwijania kompetencji społecznych takich jak asertywność, umiejętność podejmowania odpowiedzialnych decyzji czy poczucia własnej wartości.

Aby uniknąć rozpowszechnienia się problemu, zasadnym będzie podejmowanie w szczególności następujących działań: realizacja programów profilaktycznych kształtujących kompetencje osobowościowe młodych ludzi oraz ich zdolności interpersonalne niezbędne do satysfakcjonującego funkcjonowania wśród rówieśników bez pomocy alkoholu, papierosów i narkotyków/dopalaczy. Szczególnie ważne jest rozwijanie technik asertywnej odmowy, gdyż uczniowie często korzystają z tego typu używek za namową osób trzecich; prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania narkomanii, w tym realizacja programów podnoszących świadomość w zakresie zdrowotnych, psychologicznych i społecznych konsekwencji nadużywania alkoholu, palenia papierosów czy używania narkotyków. Wysoki poziom wiedzy w tym zakresie jest bowiem niezbędny do podejmowania odpowiedzialnych i świadomych decyzji dotyczących stosowania tego typu środków psychoaktywnych; udział w kampaniach społecznych dotyczących problematyki środków psychoaktywnych; współpraca lokalnych instytucji w zakresie podejmowania działań na rzecz ograniczania rozmiarów zjawiska narkomanii.

III. Dane do diagnozy pozyskane od podmiotów realizujących w Gminie Czerwonak zadania w zakresie problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwonaku

W poniższej tabeli przedstawiono wybrane obszary udzielania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwonaku.

Powód trudnej sytuacji życiowej	2018 rok		2019 rok		2020 rok	
	Liczba rodzin objętych pomocą	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin objętych pomocą	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin objętych pomocą	Liczba osób w rodzinach
Problemy alkoholowe	13	33	14	22	10	22
Narkomania; problemy z używaniem środków psychoaktywnych	1	6	1	2	2	4

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwonaku – stan na listopad 2020 r.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udziela pomocy materialnej i niematerialnej osobom i rodzinom między innymi z problemem alkoholowym oraz dotkniętym problemem narkomanii i używaniem środków psychoaktywnych, w tym pomocy w rozpoznawaniu problemu uzależnienia; prowadzi działania motywujące do podjęcia leczenia, realizuje pomoc dla bliskich osób, prowadzi działania profilaktyczne. W roku 2020 GOPS udzielił pomocy 2 rodzinom, w których wystąpił problem związany z używaniem środków psychoaktywnych. W latach 2018-2019 z pomocy skorzystało po 1 rodzinie.

Komisariat Policji w Czerwonaku

W poniższej tabeli przedstawiono dane otrzymane z Komisariatu Policji w Czerwonaku.

	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Liczba nietrzeźwych osób	180	130	104	81
Liczba nieletnich nietrzeźwych	0	0	0	0
Liczba osób zatrzymanych z powodu posiadania środków psychoaktywnych	2	7	3	6

Źródło: Komisariat Policji w Czerwonaku – stan na listopad 2020 r.

Z analizy zebranych danych otrzymanych z Komisariatu Policji w Czerwonaku wynika, że w okresie lat 2018-2020 liczba osób zatrzymanych na terenie Gminy Czerwonak z powodu posiadania środków psychoaktywnych była zróżnicowana. We wskazanym okresie nie odnotowano przypadków osób nieletnich zatrzymanych z powodu posiadania takich środków. Nie odnotowano również przypadków zatrzymań osób dorosłych, jak i nieletnich będących pod wpływem środków psychoaktywnych.

Straż Gminna w Czerwonaku

W poniższej tabeli przedstawiono dane otrzymane od Straży Gminnej w Czerwonaku.

	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Liczba nietrzeźwych osób	27	44	45
Liczba nieletnich nietrzeźwych	0	0	0

Źródło: Straż Gminna w Czerwonaku – stan na listopad 2020 r.

Z analizy zebranych danych otrzymanych ze Straży Gminnej w Czerwonaku wynika, że w okresie lat 2018-2020 zwiększyła się liczba zatrzymanych dorosłych osób nietrzeźwych. We wskazanym okresie nie odnotowano przypadków zatrzymań osób dorosłych, jak również osób nieletnich z powodu posiadania środków psychoaktywnych. Nie odnotowano również przypadków zatrzymań osób dorosłych, jak i nieletnich będących pod wpływem środków psychoaktywnych.

Na podstawie analizy dostępnych danych oraz badań stwierdza się, że „Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czerwonak na lata 2021-2024” powinien być kontynuacją dotychczasowych działań i ukierunkowany przede wszystkim na minimalizowanie zachowań ryzykownych mieszkańców gminy (szczególnie na profilaktykę i edukację) oraz zwiększenie wiedzy i umiejętności społeczności lokalnej na temat problemu zagrożeń związanych ze środkami psychoaktywnymi.

IV. Cele Programu

1. Cel główny:

Głównym celem Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czerwonak na lata 2021-2024 jest:

„Przeciwdziałanie podejmowaniu zachowań ryzykownych przez mieszkańców Gminy Czerwonak”.

Działania podejmowane w Programie nakierowane są na podwyższenie granicy wieku podejmowania tych zachowań, a w następstwie ograniczenie ilości osób zażywających środki psychoaktywne.

2. Cele szczegółowe:

Cel szczegółowy nr 1

Minimalizowanie zachowań ryzykownych mieszkańców gminy.

Zadanie:

1. Profilaktyka i edukacja.

Cel szczegółowy nr 2

Zwiększenie wiedzy i umiejętności społeczności lokalnej na temat problemu zagrożeń związanych ze środkami psychoaktywnymi.

Zadania:

1. Podniesienie kompetencji osób dorosłych (służb społecznych, mieszkańców gminy), dotyczących wczesnego rozpoznawania zagrożenia używania środków psychoaktywnych oraz umiejętności i podejmowania interwencji profilaktycznej.
2. Kampanie profilaktyczne.

V. Zasady i źródła finansowania Programu

Plan finansowy Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czerwonak jako załącznik do niniejszego Programu, będzie ustalany co roku, a jego zakres uzależniony będzie od kwoty przewidzianej w budżecie gminy na realizację celów niniejszego Programu.

Program będzie finansowany ze środków Gminy Czerwonak, a także przy współpracy innych jednostek samorządu terytorialnego. Plan finansowy, jako załącznik do Uchwały, będzie uchwalany co roku. Istnieje możliwość pozyskania dofinansowania w ramach innych mechanizmów finansowych oraz programów ministerialnych.

Środki zaplanowane na realizację Programu ujęte są w planie budżetowym Gminy Czerwonak w Dziale 851 Ochrona Zdrowia, rozdział 85153 – Przeciwdziałania Narkomanii.

VI. Zakończenie

Harmonogram realizacji zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czerwonak jako załącznik do niniejszego Programu, będzie ustalany co roku, a jego zakres uzależniony będzie od kwoty przewidzianej w budżecie gminy na realizację celów niniejszego Programu.

Realizacja zadań będzie odbywała się przez Urząd Gminy Czerwonak, przy współpracy między innymi innych jednostek organizacyjnych, służby zdrowia, organizacji pozarządowych oraz podmiotów zewnętrznych.

Koordynatorem realizacji Programu jest Urząd Gminy Czerwonak - Wydział Promocji Zdrowia.

Przedstawiony Program ma charakter długofalowy i efekty realizowanych zadań w postaci poprawy wskaźników nie będą zauważalne natychmiast, lecz w przeciągu kilku lat oraz będą uzależnione od liczby osób objętych oddziaływaniami, dlatego prowadzony będzie stosowny monitoring. Monitorowanie Programu oznaczać będzie systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia efektywności realizacji poszczególnych zadań w trakcie i po ich zakończeniu.

Z realizacji celów i zadań Programu corocznie zostanie sporządzone sprawozdanie.

VII. Materiały źródłowe

1. J. Sierosławski, Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 roku, Warszawa 2020.
2. CBOS, Raport Młodzież 2018, Warszawa 2019.
3. Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020, Warszawa 2016.
4. Raport z badania Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Czerwonak 2020, Centrum Rozwoju Edukacji i Kompetencji INVESIS Polska z siedzibą w Myślenicach.

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr

Rady Gminy Czerwonak

z dnia 2021 r.

**Harmonogram realizacji zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czerwonak
na 2021 rok**

Cel szczegółowy nr 1 Minimalizowanie zachowań ryzykowanych mieszkańców gminy						
Lp.	Zadanie/projekt	Działania	Wskaźniki	Źródła pozyskiwania wskaźników	Odpowiedzialny za realizację	Budżet
1.	Profilaktyka i edukacja	Organizacja, przeprowadzenie programów, zajęć profilaktycznych, informacyjnych, edukacyjnych, zakup i dystrybucja materiałów informacyjnych i edukacyjnych	Liczba programów, zajęć liczba uczestników liczba materiałów	Dokumentacja merytoryczna UG: listy obecności, inne potwierdzenia odbycia zajęć. Dokumentacja księgową UG: umowy, rachunki, faktury.	Urząd Gminy	25 000,00 zł
2.	Kampanie profilaktyczne	Udział w kampaniach społecznych o zasięgu ogólnopolskim i lokalnym	Liczba zgłoszeń udziału	Dokumentacja merytoryczna UG: notatki, porozumienia, sprawozdania. Dokumentacja księgową UG: faktury, rachunki.	Urząd Gminy	5 000,00 zł

Cel szczegółowy nr 2 Zwiększenie wiedzy i umiejętności społeczności lokalnej na temat problemu zagrożeń związanych ze środkami psychoaktywnymi						
Lp.	Zadanie/projekt	Działania	Wskaźniki	Źródła pozyskiwania wskaźników	Odpowiedzialny za realizację	Budżet
1.	Podnoszenie kompetencji osób dorosłych (służb społecznych, mieszkańców gminy) dotyczących wczesnego rozpoznawania zagrożenia używania substancji psychoaktywnych oraz umiejętności i podejmowania interwencji profilaktycznej	Organizacja, przeprowadzenie programów, szkoleń, zajęć	Liczba odbytych programów, szkoleń, zajęć liczba uczestników	Dokumentacja merytoryczna UG: listy obecności, inne potwierdzenie odbycia programów, szkoleń, zajęć. Dokumentacja księgowa UG: umowy, rachunki, faktury, delegacje.	Urząd Gminy	10 000,00 zł

Planowane wydatki w 2021 roku: 40 000,00 zł

Załącznik Nr 3 do uchwały Nr
Rady Gminy Czerwonak
z dnia 2021 r.

**Plan finansowy budżetu na realizację zadań
Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czerwonak
na 2021 rok**

Dział 851, rozdział 85153

851			OCHRONA ZDROWIA	
	85153		Zwalczanie narkomanii	40 000,00
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	3 000,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	6 000,00
		4220	Zakup środków żywności	1 000,00
		4300	Zakup usług pozostałych	27 000,00
		4700	Szkolenie pracowników	3 000,00

§ 4170 Wynagrodzenia bezosobowe – 3 000,00 zł

- wynagrodzenie osób prowadzących zajęcia profilaktyczne

§ 4210 Zakup materiałów i wyposażenia – 6 000,00 zł

- materiały informacyjne i edukacyjne

§ 4220 Zakup środków żywności – 1 000,00 zł

§ 4300 Zakup usług pozostałych – 27 000,00 zł

- programy profilaktyczne, zajęcia profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne
- koszty szkoleń przedstawicieli różnych instytucji (nauczyciele, policja, GOPS, służba zdrowia)
- działania w ramach kampanii profilaktycznych

§ 4700 Szkolenie pracowników – 3 000,00 zł

Uzasadnienie
projektu uchwały Rady Gminy Czerwonak
w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czerwonak na lata
2021-2024

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii zadania własne gminy obejmują w szczególności: zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem; udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej; prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych; wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii oraz innych przewidzianych ustawą zadań.

Realizacja powyższych zadań prowadzona jest w postaci Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czerwonak na lata 2021-2024, uchwalonego przez Radę Gminy Czerwonak.

Głównym celem Programu jest „Przeciwdziałanie podejmowaniu zachowań ryzykownych przez mieszkańców Gminy Czerwonak”.

Koordynatorem realizacji Programu jest Wydział Promocji Zdrowia Urzędu Gminy Czerwonak.

Realizatorami Programu są: Urząd Gminy Czerwonak, przy współpracy innych jednostek organizacyjnych, służby zdrowia oraz organizacji pozarządowych oraz podmiotów zewnętrznych.

W tym stanie rzeczy, podjęcie uchwały w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czerwonak na lata 2021-2024, jest w pełni uzasadnione.